

¿Cómo puede un auto equivocarse tanto?

Per **José L. Greño**

Qualsevol lector habitual (i apassionat) de Mafalda reconeixerà fàcilment el títol de la nota. Per als qui no ho són, aquí hi ha una breu explicació. Miguelito, mirant passar cotxes, profetitzà: el següent serà blanc! I tot plegat apareix en escena un cotxe negre. El pensament de Miguelito no pot ser més humà: "¿cómo puede un auto equivocarse tanto?".

Una cosa semblant ens ocorre als ornitòlegs quan, una vegada al camp, veiem alguna cosa que no ens quadra. No és part de la variabilitat de la natura allò que estem observant; al contrari, busquem adjectius pejoratius com bitxo híbrid, mutant o semblants que ens confirmen que la normalitat establida per nosaltres ha estat ignorada per un individu rebel.

Un d'aquests exemplars anàrquics fou observat al Port de Castelló (Comunitat Valenciana) el 8 de novembre del 2012 (foto 1), on l'espècie és hivernant comuna i abundant. Es tracta, sense cap mena de dubtes, d'una gavina de cap negre (*Larus melanocephalus*). El que costa més de saber és la seua edat. I costa, fonamentalment, perquè aquest exemplar "s'ha enganyat" i ha fet una muda estranya que no quadra amb el que hi ha descrit per a l'espècie.

Foto 1

Però, abans de tot, com muda aquesta gavina?

A la tardor-hivern, moment en què va ser observat l'individu, podem distingir fins a 3 franges d'edat en aquesta espècie: individus nascuts al darrer període reproductor (joves), individus nascuts fa 2 períodes reproductors (subadults) i individus nascuts fa més de 2 períodes reproductors (adults). La diferència és molt clara, i de manera general només cal atendre un parell de característiques que s'expliquen a continuació:

1. Joves: mantell i grans cobertores color gris. Cobertores mitjanes i petites amb quantitat variable de plomes de niu (marrons). Primàries negres. Rectrius blanques amb punta negra. Bec i potes obscurs (foto 2).

2. Subadults: mantell i cobertores grises. Primàries negres amb les puntes blanques. Rectrius blanques. Bec taronja amb punta fosca. Potes intermèdies entre jove i adult (foto 3).

3. Adults: mantell i cobertores grises. Primàries i rectrius blanques. Bec tricolor, de punta a base groc, negre i roig. Potes roges (foto 4). Com es pot veure, totes les imatges presentades d'auells típics cor-

responen a individus anellats com a polls. D'aquesta manera podem estar segurs que no hi ha cap tipus de dubte de la seva edat en el moment de l'observació. És ara, i per comparació amb aquests exemplars, quan és fàcil adonar-se de com és d'estranya la nostra gavina protagonista.

Si atenem al que s'ha comentat abans del plomatge, quadra amb el d'un individu de primer hivern: cua amb negre terminal, restes de plomatge juvenil a les cobertores mitjanes i petites i primàries negres. Però les potes i el bec, totalment taronges, són les típiques d'un adult... REPRODUCTOR! (foto 5). A més a més, també el cridaner caputxó negre és típic d'aus en període reproductor. Com pot ser que un individu nascut enguany tingui aquestes característiques? És impossible que les retingui ja que mai les ha desenvolupades abans. Per tant, es tracta realment d'un jove?

Hi ha dues hipòtesis plantejades, i com que la gavina no duia anella ni va ser estudiada a la mà, potser mai sabrem la veritat...

1. És tracta d'un individu jove amb una súper expressió inusual –en el temps de les hormones sexuals (testosterona).

Això l'ha fet desenvolupar abans d'hora característiques reproductores com la coloració vermella de bec i potes, així com el caputxó cefàlic negre. Podríem dir que aquest exemplar bull més que una locomotora... Com que la testosterona, a més del plomatge, també regula entre d'altres l'agressivitat, la seva presència en altes quantitats explicaria també el fet que aquesta gavina concreta tingui un comportament agressiu i solitari, tal com va ser observat.

2. Potser es tracta d'un exemplar subadult a adult (qui ho sap!) que, a més de retenir característiques reproductores, també manté les pròpies dels juvenils al plomatge. És a dir, es tractaria d'un indivi-

du amb problemes per acabar les mudes ja encetades (jove a subadult o adult i reproducció a hivernada). El fet que gavinés d'una edat determinada mantinguin característiques de plomatge d'estadis previs ja s'ha vist, per exemple, al gavià argentat (*Larus argentatus*) on exemplars amb 7-8 anys poden presentar plomatges amb símptomes juvenils.

Cal dir que, tot i que la gavina capnegra és una espècie amb una distribució prou àmplia (vora 182.000 km²) i població de mida considerable, aquest és només el segon cas en què hi ha constància d'un exemplar amb les característiques esmentades. La primera observació va tenir lloc el 7 de desembre de 2009 al Llac Duran-

kulak (Shabla, Bulgària). Per tant, podem considerar que, en efecte, sigui el que sigui el que hem vist, es tracta d'un fet molt poc habitual a la espècie en qüestió.

I és que són aquestes coses les que fan de les gavinés (i d'altres Charadriformes, com ara els limícoles) un món tan meravellós. No res és senzill, les espècies no són sempre fàcilment identificables i, quan ho són, no sempre està clar a quina franja d'edat pertanyen... Un univers complex que, potser per aquestes mateixes característiques, enganxa tant a qui comença a introduir-s'hi. Podríem dir que, en resum, són "autos empeñados en equivocarse". •

Foto 2

Foto 3

Foto 4

Foto 5

Estatus a les Balears

La gavina capnegra o gavina de cap negre (*Larus melanocephalus*) és un hivernant escàs a Mallorca i Eivissa i rar a Menorca i Formentera. En migració, és rar a Menorca i escàs a Mallorca i Eivissa. També se'n solen veure exemplars aïllats durant la primavera i l'estiu, moltes vegades a colònies de gavina de bec vermell (*Larus audouinii*). Hi ha una dada segura de reproducció d'una parella el 1984 i s'han produït casos d'hibridació entre ambdues espècies. A Mallorca, les dues localitats on es veuen exemplars regularment, tant durant la migració com a l'hivern, és a s'Albufera i al port de Palma.